

مخالفت با هاشمی رفسنجانی حرف می زدند و ورود به انتخابات مجلس ششم را به صلاح انومی دانستند و معتقد بودند ورود او به صحنه رقابت نتیجه ای را در پی خواهد داشت که برای علی اکبر ناطق نوری رخ داد. اما در همان زمان افرادی مانند محمد رضا باهنر می گفتند که هاشمی رفسنجانی فردی فراجناحی است و می تواند ریاست مجلس ششم را بر عهده بگیرد و مسعود ده نمکی از نتیجه نظرسنجی ای خبر می داد که هاشمی رفسنجانی نفر اول در تهران خواهد بود. فضای سیاسی و گروه های حامی دولت به گفته بهزاد نبوی به تعداد ۱۸ می رسیدند که خواهان حضور در انتخابات مجلس ششم بودند؛ کارگزاران، جبهه مشارکت اسلامی، حزب اسلامی کار، مجمع روحانیون مبارز، ائتلاف نیروهای ملی مذهبی، دفتر تحکیم وحدت و غیره. انتخاباتی در ۲۹ بهمن ماه ۱۳۷۸ برگزار شد و حدود ۹۰ درصد از نامزدهای پیشنهادی جبهه مشارکت اسلامی در تهران به مجلس راه یافتند. در این مجلس اما تعداد زنان نماینده از ۱۳ نماینده به ۸ نفر رسید و فائزه هاشمی از رقابت باز ماند.

جلسه گشایش مجلس در ۷ خرداد ۱۳۷۹ آغاز شد و محمد علی شیخ شوشتری نماینده شوشتر رئیس سنی مجلس شد. سپس نماینده رهبری پیام حضرت آیت الله خامنه ای را خواند و سپس سید محمد خاتمی، رئیس جمهوری و عبدالواحد موسوی لاری، وزیر کشور سخنرانی کردند. وزیر کشور به کار شکنی های شورای نگهبان از جمله رد شمارش ماشینی آرا سه روز مانده به برگزاری انتخابات و ابطال تعرفه های رأی در روزهای پایانی مانده به برگزاری و مشکلات عدیده ای که در شمارش آرا ایجاد کرده بود، اشاره کرد. مجلس ششم تأثیر گذار و تأثیر پذیر از فضای سیاسی کشور بود؛ در این مجلس نزدیک به شصت نفر از نمایندگان مجلس ششم به دادگاه فراخوانده شدند که از این میان احکام قضایی چهار نفر از آنان صادر و قطعی شد.

حسین لقمانیان نماینده همدان دستگیر و به زندان اوین فرستاده شد تا دوره ۱۰ ساله حبس خود را طی کند. این اقدام که برخلاف اصل ۸۴ و ۸۶ قانون اساسی بود و «مصونیت پارلمانی نمایندگان» را «نقض» می کرد، با واکنش شدید و معترضان نمایندگان مجلس ششم و دولت، احزاب و فعالان سیاسی - اجتماعی روبه روشد. سرانجام پس از بیست روز از زندانی شدن لقمانیان، واکنش شدید مهدی کروبی، رئیس مجلس ششم، قوه قضائیه مجبور به آزادی حسین لقمانیان شد. همان زمان کروبی از پشت تربیون مجلس اعلام کرد که اگر قوه قضائیه لقمانیان را آزاد نکند، اواز ریاست مجلس استعفا می دهد. مجلس ششم، مجلسی پر خبر بود؛ بررسی لایحه اصلاح قانون مطبوعات در این مجلس در دستور کار قرار گرفته و با حکم حکومتی از دستور بررسی خارج شد.

بعدها الهه کولایی، نماینده مجلس ششم درباره این مجلس گفته است: «برجسته کردن کنش سیاسی مجلس ششم اشتباهی بود که به ضربه ای علیه فعالیت های آن تبدیل شد؛ در حالی که وجه اقتصادی مهم تر بود، به دلیل این باور که تا زمانی که فضای مناسب سب و کار وجود نداشته باشد، زمینه ها و زیر بناهای اعمال حاکمیت مردم فراهم نخواهد شد؛ جامعه ای که بخش خصوصی قدرتمند نداشته باشد نمی تواند گام های پایدار و مستمر در مسیر اعمال حاکمیت مردم بردارد.»

به گفته محمد علی ابطیعی، پایان مجلس ششم به شدت پرحاشیه بود.

چهار نفر باید بدون اسم بردن از تبار حزبی خود، فعالیت کنند و در نهایت این چهار نفر هم به اعتراض، از شرکت در انتخابات انصراف دادند. اما در این دوره گروه دیگری هم فعال بودند اما نه فقط در رقابت سیاسی بلکه در تأثیر گذاری بر عملکرد و جریان های سپهر سیاسی. انصار حزب الله از ابتدای دهه ۷۰ با حمله به دانشگاه ها، سخنرانی ها، کتابفروشی ها، سینماها و برگزاری راهپیمایی در اعتراض به بد حجابی در حال قدرت گرفتن بودند. آن زمان حسین الله کرم، می گفت که لیبرال ها و دیگر اندیش ها حق ورود به مجلس را ندارند و تأکید می کردند که نظارت استصوابی و شورای نگهبان مانع از ورود این افراد به مجلس است. انتخابات مرحله دوم در ۳۱ فروردین ۷۵ برگزار شد و ۲۱ نامزد جامعه روحانیت و ۱۵ نامزد کارگزاران به مجلس راه یافتند که ۹ نفر از این لیست مشترک بود. بعد از انتخابات، سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی، با صدور اطلاعیه ای شکست انحصار را در انتخابات مجلس پنجم به ملت انقلابی مسلمان تبریک گفت و اعلام کرد که از ۱۴۰ نماینده، ۵۰ نفر به جناح راست تعلق دارد و این بیانگر شکست استراتژی کسب حاکمیت انحصاری از سوی راست سنتی است. بعد از بهزاد نبوی اما استراتژی سازمان مجاهدین انقلاب را شکست استراتژی انحصار جناح راست اعلام کرد. آنها پیش بینی می کردند که اکثریت کرسی را در دور دوم در اختیار خواهند داشت ولی در نهایت مجلس پنجم، مجلسی راست بود با حضور اقلیتی قدرتمند و تأثیر گذار؛ اقلیتی که می خواست عبدالله نوری رئیس مجلس باشد و در رقابت انتخابات موقت با ناطق نوری با اختلاف چند رأی، کرسی ریاست مجلس را به رقیب راست و آگاه کرد و چندی بعد به کابینه دولت اصلاحات پیوست. انتخابات مجلس پنجم فرصت دیگری به راست هم داده بود تا، در این فرصت انتقام همان «اسلام آمریکایی» را از رقیب خود بگیرد و برای همین، به کارگزاران «لیبرال های منحرف» گفتند حسین مرعشی روایت دیگری از صحنه انتخابات دارد. اومی گوید در این دوره از انتخابات برای اولین بار بحث حضور نظامیان در سیاست مطرح شد. «در همین مقطع بود که اولین حرکت نظامیان هم آشکار شد و گفتند آقای محسن رضایی در لشکر محمد رسول الله افرادی را جمع کرده و گفته بود که انحرافات در انقلاب به وجود آمده و ما باید به سیاست ورود کنیم. کل ورود آنها این بود که در مقابل چند رأی حسن روحانی بایستند. این موضوع هم تأثیر چندانی بر نتیجه انتخابات نداشت اما مهم چرخش محسن رضایی بود چرا که تا آن زمان آقای رضایی متحد آقای هاشمی تلقی می شد.» روزگار مجلس پنجم سپری می شد و سید محمد خاتمی بعدها اعلام کرد که با مجلس پنجم بهتر از مجلس ششم توانست کار کند؛ اگر چه روزگار دولت اصلاحات در این ایام، مصداق هر ۹ روز یک بحران بود با توقیف فله ای مطبوعات، قتل های زنجیره ای در سال ۷۷، تعطیلی روزنامه سلام در ۱۵ تیر ۷۸ و به دنبال آن ماجرای ۱۷ تیر و حمله به کوی دانشگاه و غیره از حوادث این دوران بود. جلسه ۳۸۷، روز چهارم خرداد ۱۳۷۹؛ پایان مجلس پنجم شورای اسلامی.

خیلی ها مجلس ششم را با مجلس اول مقایسه می کنند؛ اگر مجلس اول به «آزادترین انتخابات پارلمانی» معروف شده، مجلس ششم نیز موافقان زیادی دارد؛ مجلسی که دو سال بعد از روی کار آمدن دولت سید محمد خاتمی، چند ماه بعد از ماجرای کوی دانشگاه و التهاب سیاسی آن زمان تشکیل شد با اکثریت جناح اصلاح طلب.

هفتم خرداد ماه ۱۳۷۹ اصلاح طلبان اکثریت مجلس را به دست گرفتند با محوریت گفتن آزادی مدنی، آزادی مطبوعات، جامعه مدنی و توسعه سیاسی؛ در همان زمان که به باور خیلی ها بهار مطبوعات بود و بیشترین فشارها بر مطبوعات؛ طوری که سعید حجاریان، مدیر مسئول روزنامه صبح امروز از موج تازه شکایت ها علیه روزنامه ها خواند و حوادث کوی دانشگاه را از طرح توطئه خشونت آمیز علیه مجلس و دولت می دانست.

فضای انتخابات زمستان ۱۳۷۶ با آمدن آیت الله هاشمی رفسنجانی به مبارزات انتخاباتی به سمت و سوی موافق - مخالف یا دو قطبی اصولگرا - اصلاح طلب گشوده شد؛ تقسیم بندی ای که بعدها جای خود را در مقابل آیت الله تغییر دادند. اصلاح طلبان در سال ۱۳۷۸ موافق حضور هاشمی رفسنجانی در انتخابات مجلس نبودند؛ او نامد وضع موجود و مقصر خیلی از مشکلات سال های گذشته بود؛ همان استراتژی که در سال ۱۳۸۴ اصولگرایان در برابر او داشتند. برخی از اصلاح طلبان مانند عباس عبدی و ابراهیم اصغر زاده در

مجلس ششم
جناح چپ در مقابل
هاشمی رفسنجانی